

DEMOCRATIA

Revistă politică, economică și literară.

Apare la 1 și 15 ale fiecărei luni.

SUMARUL:

1
 Necrolog. — Dezorientare politică. — Dela
 frații de peste hotare. — Progresul țării noas-
 tre. — Spicuri filosofice. — Politica internă. —
 Energismul (urmare). — Jurite. — Rațiune
 și adevărul.

Director și proprietar: **N. I. POPILIAN**, avocat.

REDACTIA :

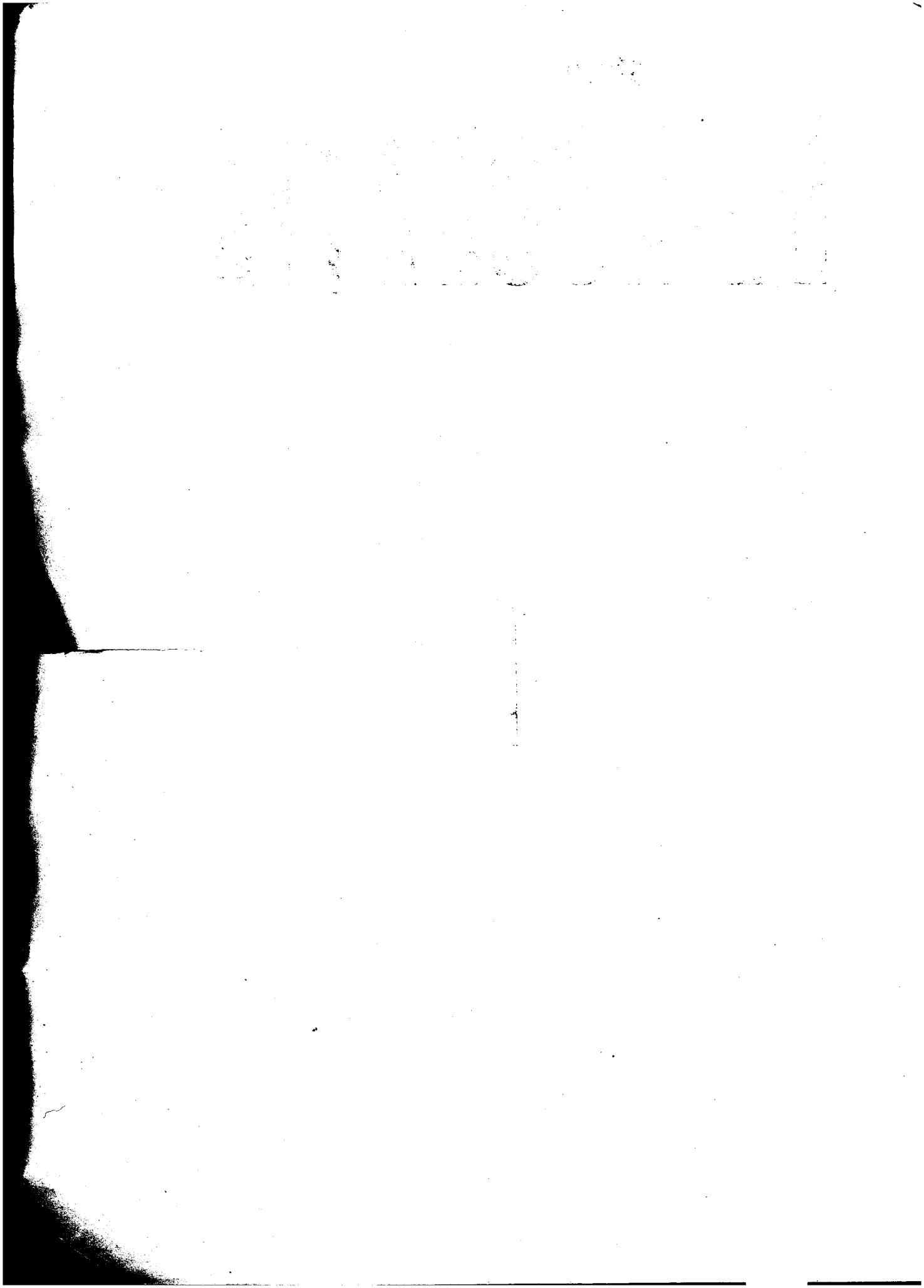
Craiova, Strada Cuza-Vodă No. 19.

ADMINISTRAȚIA :

La Tipografia «VIITORUL», Craiova.

ABONAMENTUL: LEI 8 PE AN.

15 Bani numărul.

† Păun Rădulescu

A murit în spitalul de holerici avocatul Păun Rădulescu. N'am văzut niciun act medico-legal de unde să rezulte că ar fi fost holeric și în tot cazul i s'ar fi cuvenit mai multă atențiune, decât să fie ridicat cu forța dela domiciliu și mai pe urmă înmormântat ca un câine, fără ca nimeni să știe.

Astfel a plecat dintre noi cel mai simpatic coleg, craioveanul bine-voitor care alerga la cel mai mic semn în ajutorul oricui avea nevoie.

Cine nu cunoștea pe «nea Păun»: cum îi ziceam noi, ori pe «D-nul Păun» cum era cunoscut în popor, în acest popor, pe care el îl iubea atât de mult și era singurul care eșit din popor nu se sfia să trăiască în contact cu dânsul și să-i asculte păsurile spre a interveni la cei în drept cu autoritatea omului ce are convingerea că slujește binele public. Și mai totdeauna reușea să se facă ascultat, iar poporul să fie servit.

Patron al obijduiților, ajutând pe alți s'a uzat pe sine; astfel se explică cum Păun Rădulescu care făcea politică conservatoare dela 1870 și care în ultimul timp era fruntaș al partidului conservator-democrat, a fost lăsat pe planul al doilea, îngăduindu-se până și copiilor politici să ia înaintea celui care făcuse atât de multă politică la Craiova, încât nu se putea întreprinde o campanie electorală fără el.

Partizan fanatic al d-lui Take Ionescu, nu spunea trei cuvinte fără a pomeni pe «D-nu Take». «Eu și Grecescu suntem inventa-

«torii takismului în România, «căci noi l'am ales întâi la 1888 «aci la Craiova pe d-nu Take eu «și Grecescu am văzut cei dintâi «Steaua la care vă închinați cu «toții azi»; așa grăia adese ori nea Păun când noi, din glumă, nu-i acordam toată considerația politică, ce de altfel o merita.

Membru distins al baroului Craiovean, nu era mare cărturar avea un bun simț ce făcea din el un avocat ce lua înainte la mulți din cei cu titluri academice. Îi plăcea să îndrumeze pe tinerii veniți de curând în Barou; el îi ajuta îi ocrotea și îi încurajea: mulți dintre tinerii baroului Craiovean au de mulțumit lui Păun

Rădulescu care lipsit de gelozie îi lua sub protecția sa fără teamă că va perde clientela!

Căzut victima unei boli grozave, am fost lipsiți — fără să fim convinși că suferă de aceea boală — de a vedea corpul neînsuflețit al bunului nostru prieten și a contribui, să i se facă onorurile la care munca sa uriașe și rolul său de slujitor al binelui public îi da dreptul să le aibă. Dar dacă fatalitatea sau oamenii ne-au împedat de la aceasta, din mintea și inimile noastre nu se va șterge în veci amintirea celui ce a fost Păun Rădulescu.

Nicolae I. Popilian
Advocat, Consilier județean.

Dezorientare politică.

Cu privire la programul d-lui Brătianu.

Au trecut 20 de ani de când partidul liberal înscrisese într'un program (program alcătuit în vederea unei alegeri, căci programă după care partidul acesta să se deosebească de conservatori nu a format nici odată) între alte reforme democratice și *votul universal*. De atunci au trecut multe guvernări liberale și n'am văzut niciun pas făcut pentru atingerea idealului mult căutat, și *dorit* de ani, pe cari politica bugetară liberală nu-l transferase încă în mari proprietari ori mari financiari. S'au găsit idealști printre adversarii liberalilor cari au combătut și criticat multă vreme

votul universal, desigur aceștia luaseră în serios dezideratul generoșilor de la Iași. În alte programe electorale n'am mai văzut nicio pomenire despre votul universal. De altfel conducătorii conștiinți ai partidului liberal știau că a fi liberal—mai ales în țara Românească—nu înseamnă să fi și apostol al votului universal.

Au încetat de atunci și certurile ce adversarii le făceau pe această temă.

Și atâta timp am azistat la schimbarea atâtor guverne conservatoare și liberale fără să ni se anunțe vre-o deosebire de idei la acei cărora li se arendează din 4 în 4 ani țara noastră!

Programul de reforme (nu programul politic de care este lipsit și azi) anunțat estimp de șeful partidului liberal legitimează tăcerea de atâta timp asupra dezideratului de acum 20 de ani și scuizează criticile ce pe nedrept s'au adus acestui partid.

Nici vorbă de vot universal, liberalii nu s'au gândit niciodată la asemenea reformă probă despre aceasta este necazul d-lui Brătianu (de astă-dată lipsit de întăritura M. S. Regelui Carol) care năzuiește să răpească drepturile politice și cele atât de slabe de care locuitorii Țării acesteia se foloseau când nu erau împedecați de samavolniciile obișnuite până azi guvernanților români. De unde până acum — cel puțin pe hârtie — din locuitorii României dela orașe erau chemați la vot *toți aceia cari plăteau cel puțin o dare anuală către stat de 20 lei* iar celor dela sate li se îngăduia să voteze într'un colegiu deosebit *unui direct și alți prin delegație dar să voteze toți*; de la înfăptuirea dorinței d-lui Brătianu, sutimi de mii de oameni vor rămâne fără drepturi politice. Dacă n'am cunoaște lipsa de educațiune politică a celor ce alcătuesc oligarhia ce conduce țara noastră, ar trebui să rădem de *copilăria* debutată de șeful liberalilor pentru că nu am putea crede oricât 'i suntem de adversari, că d-sa în mod serios voește să-și necinstească Țara, elaborând o asemenea reformă politică! Dar ne cunoaștem politicianii, slavă Domnului! Și pe cei liberali și pe cei conservatori.

Și precum nu ne mirăm de *copilăria* D-lui Brătianu care nici măcar nu s'a gândit la ce-i va păți pielea (mai ales când i-ar lipsi *blana mira-*

culoasă) când într'adevăr și-ar permite să înfăptuiască ceia ce gândește spre a smulge drepturile politice ale poporului; tot așa nu ne mirăm despre zăpăceala produsă în rândurile conservatorilor din cauza programului de reforme (!) afișat de șeful partidului liberal.

Conservatorii cari au un program de idei pentru că numai ei au o *doctrină politică* (slab susținută nu-i vorbă) care i-ar putea conduce la ameliorarea stărei nenorocite în care se află astăzi țara noastră, acești conservatori publică în organele oficiale că vor forța fruntașii ca să le dea un șef cari să elaboreze un program spre a fi opus programului de reforme ale d-lui Brătianu.

Oare pentru a combate *copilăria* șefului liberal este nevoie de alcătuirea altui program conservator ?

Oare pentru a se răspunde șefului unui partid oportunist (iar nu de idei politice) trebuie să se aleagă numai decât un șef de ocazie care să vorbească d-lui Brătianu? Așa de rău au ajuns conservatorii? Oare *doctrina conservatoare*, doctrina publică necontestată, nu se poate opune ea singură năzuințelor unor adversari cari sunt adunați în formă de partid în jurul unui om, care este șeful, iar nu în jurul unei idei.

Dar ce să mai facem teorii, ar fi să ne perdem vremea în lucruri prea elementare. Din toate ce se zic cu privire la ucazul d-lui Brătianu ce necinstește pe tovaroșii săi de luptă și prin faptul că a fost decretat înainte de a fi trecut printr'un congres liberal, ținem să constatăm *dezorientarea politică* ce domnește la cele 2 partide intime de guvernământ pre-

venită mai cu seamă din cauza unui șef (d. Brătianu) care nu este la înălțimea partidului iar pe de o parte din cauza unui partid (cel conservator) care în dragostea după *Putere* nescotește doctrina conservatoare căutând cu orice chip un șef spre a-i ingenuchia partidul după exemplul petrecut la liberali.

Faptul este condamnat pentru con-

servatori, care după cum am spus, salvarea lor și a țării trebuie căutată în altă parte decât în alegerea unui șef, căci șeful este ceva secundar la conservatori, ceea ce nu este tot astfel la liberali cari nu pot exista fără șef, neavând altceva care să-i adune într'un singur partid.

N. Popilian.

Advocat. Consilier județean.

Dela Frații de peste hotare.

Hotărât lucru, mobilizarea României, a trezit în inimele românilor, subjugată sentimente mai viguroase, cea ce-i face mai curajoși și chiar îndrăzneți în atențiunea pentru cucerirea dreptății lor.

Ziarele de peste munți sunt încărcate de un avânt național pe care nu l'am întâlnit până azi și nu se sfiesc să declare că activitatea lor politică nu se va mai putea mărgini la vederi locale, ci vor lucra pe față pentru atingerea adevăratului ideal „desrobirea românismului“.

În numărul de 6/19 Octombrie „Românul“ din Arad lasă pe unul de la noi ca să-i învețe ce trebuie să facă:

Păreră d-lui G. Bogdan-Duică despre problemele politice actuale

București, în Octombrie.

Zilele trecute am avut onoarea de a vorbi cu d. Gheorghe Bogdan-Duică, distinsul profesor de origine ardeleană. L'am rugat să binevoiască a-mi răspunde la unele întrebări privitoare la politica românească. Publicăm mai la vale răspunsurile D-sale.

Publicul din Ardeal cunoaște trecutul și personalitatea d-lui Duică. Întâi ca ziarist

în Bucovina și în Ardeal, apoi ca publicist și critic literar în România, el a fost totdeauna un cald și priceput susținător al ideii naționale. Alături de aceasta va fi mai puțin cunoscut faptul că el a desfășurat și o largă activitate de pedagog și de om de școală. Răposatul ministru de instrucțiune publică, Spiru Haret al cărui mari merite pe terenul școlar sint atât de cunoscute, a avut în d. Duică un harnic și meritos colaborator în opera sa de reformă și reorganizare a școlii românești.

De un timp încoace, d. Duică s'a întors la vechea sa predilecție, publicistică politică. Astă iarnă, în timpul războiului balcanic dânsul a fost secretarul „Ligii Culturale“, după retragerea vremelnice a d-lui Iorga. În calitate asta dânsul a avut cu d. Iorga o polemică pe chestiunea politice externe. D. Duică susținea pe atunci o politică filo-austriacă ca fiind necesară României pentru realizarea idealului național, pe când d. Iorga se pronunță contra alianței cu Austro-Ungaria. Evenimentele ce au urmat, au confirmat teza d-lui Iorga. În fața noilor împrejurări și necesități, se pare că nici d. Duică nu mai stăruiește în prietenia sa pentru Austro-Ungaria. Și dânsul vorbește de o politică românească, mai înainte de a fi filo-austriacă.

Dela începutul acestui an, d-sa publică în editura „Ligii Culturale“ o revistă politică dedicată în mod exclusiv chestiunii naționale: Românismul. Nu se pot prețui în de-ajuns serviciile pe cari ea le aduce informării și lămuririi opiniei publice din România asupra situației Românilor din Ardeal. E cea dintâi publicațiune care, de la România Jună încoace, în România tratează chestiunea națională cu deplină cunoștință și în mod cu totul conștient și sistematic. Articolele ei, informațiile complete și bogate stărnesc între intelectualii din București adevărată senzație și sânt menite să pregătească opinia publică din regat pentru mari prefaceri în senzul idealului național. Românii din Ardeal trebuie să-i fie recunoscători pentru această operă.

Iată aici răspunsurile d-lui Bogdan-Duică la întrebările noastre.

Declarațiile d-lui Bogdan-Duică

Care credeți că trebuie să fie linia de conduită a politicii externe românești?

Nu cred, ci văd, și aud: Omenii noștri de stat declară că de aici înainte vor face numai politică românească și că infeodările amicale și gratuite au încetat. De aceea Austriacii se plâng pe „bunul (se spune ironic!) și în multe privințe necunoscutul, neghicitul rege Carol“....

Care este datoria României față de Românii supuși altor state?

Datorie?

Mai mult: interes. Trebuie să ne susținem reciproc. Și în realitate ne și susținem.

Ardelenii sunt însă expuși la două greșeli. Întâia: Ei cred că România poate orice. Dacă ei s'ar ocupa mai mult de politica externă ar pricepe—nu-i așa. A doua: Cum dintre ei aproape nimeni nu se ocupă cu astfel de chestiuni, ei nu prea știu găsi momentele potrivite de-a interveni exact, de-a prepara bine pentru anume momente și de

aceea fac impresia că au o politică închisă în Ungaria, nu revărsată în toată Europa. Nici nu scrieți măcar: iar la Budapesta toată politica externă este: protestare că nu sunteți Dacoromâni! Vă trebuie mărimă de vederi; și atunci veți impune și la București nu veți fi numai iubiți, ca acum.

Ce politică trebuie să urmeze, după d-v. partidul național român din Ungaria și Ardeal, în noua situație politică.

Politica de putere.

În istorie triumfă numai puterea: Cine poate oase roade. Fiți tari și dovediți că sunteți. După mobilizarea României, este rândul vostru să mobilizați! Nu numai cu articole anonime și bune din gazetă, nu numai cu incertitudinea lui O. Goga din Românul sau numai cu „Zile mari“, ale D-rului Iuliu Maniu, cari toate sunt dovezi de bune sentimente și bune intenții, dar sunt — vorbe, vorbe! Aici, în Româniase așteaptă mobilizarea spre fapte. Ungurii atacă de mult: Când veți părăsi defensiva, care poartă numele rău-sunător de: cumințenie, cumpătare, element de ordine, moderație și politică „episcopală“?

P. P. Carp v'a mai spus odată: „Faites-vous tuer“. Încă nu l'ați ascultat!

Cari credeți că sunt perspectivele și directivele viitorului?

Nu cred nimic. Văd și știu că ele sunt neclare și că acum toți se pregătesc să precizeze. Nici unii nu știu unde vor fi mâine ori poimăine. Românii din Ardeal să observe, să arate ce pot, ca să intre în orice calcul est-european și să creadă că momentele care vin le va aduce și pe omul momentelor. Dela voi, dela noi, cine știe?!

„Liga Culturală“ va continua acțiunea ei în interesul Românilor din atară de Regat?

De bună seamă!

Vom lămuri țara și străinătatea despre starea voastră. Dar străinătatea a-ți lămu-

ri-o mai bine voi, dându-i anual câte un raport despre ce a-ți mai pățit, dându-i cu-vântările din parlament traduse într'o limbă europeană, o revistă asupra legilor și fărădelegilor etc. Nu se găsește acolo un scriitor politic activ pe care să-l însărcinați cu această lucrare? Voi știți mai bine cât de adânc vă doare și—strigați numai în românește?

„Liga“ ar trebui să fie numai secundantul vostru! Degradați-o la acest rol și veți fi făcut o mare faptă. Duceți-vă singuri sarcinile și veți întâmpina și mai mult respect și mai multă dragoste.

Mobilizați-vă deci și în privința aceasta!

Ce s'ar țese zilnic din lucrări cari să aibă ecouri puternice în regat, nu se poate prevedea și nu se poate spune. Dacă nu le veți provoca voi, vă puteți teme că momentele ce le așteptați vor trece fără folos...

Ar fi păcat mare...

Și partidul național ce mai face?

Este momentul să spunem că nu e bine să le repetăm fraților noștri formula balcanică „faites vous tuer“, care a putut atrage atenția lumii întregi asupra popoarelor balcanice, fiindcă nu suntem siguri că vom putea interveni cu toată puterea celor 400.000 baionete pentru ca sângele românesc să nu curgă prea mult, căci va curge sânge românesc în Ardeal. Mi se pare că moderațiunea româ-

nilor din România liberă, împiedică mai mult îndeplinirea idealului național decât moderațiunea ardelenilor.

Cu lașitatea și egoismul politicianilor noștri cari s'au lăsat indemnăți de „prietenu maghiar“ spre a lua numai jumătate din Cadrilater dela Bulgari, nu sunt mari speranțe că vom lua Transilvania.

Voiți să imitam Bulgaria și felul ei de politică în Macedonia, dar să nu uitați că macedonenii erau stăpâni în Bulgaria și ei, iar nu Regele Ferdinand, au dictat armatei din patria muniă.

Dacă ardelenii ar fi putut dicta linia de conduită armatelor române, licențiate prea în pripă, desigur că harta Europei ar mai fi suferit o schimbare. Dar ardelenii n'au la noi influența pe care macedonenii o aveau în Bulgaria la declararea războiului balcanic și politicianii români sunt prea lași ca să dea pacea pe gâlceavă în interesul neamului.

D. Carp a recomandat Transilvaniei formula pe care și d. Bogdan-Duică o crede salvatoare, noi o recomandăm românilor din țară și se va vedea că până nu se va aplica întâi la noi această formulă nu se va face nici o schimbare în situația noastră națională.

Progresul țării noastre.

Dacă vom privi cu atențiune asupra mersului progresului țării noastre, vom vedea că noi nu ne găsim prea departe, de civilizația statelor occidentale în toate ramurile aproape.

Arhitectura a produs clădiri gigante cu un stil propriu românesc.

Inventatorii români au produs în mecanică, aparate. Aviația ne-a dat mari savanți cu reputație europeană, oameni politici deasemenea. Și când ne gândim ca țara noastră are o viață independentă numai de 30—40 ani, de când și-a luat avânt.

Cum se face dar că acest popor considerat barbar până mai eri s'a ridicat la nivelul statelor occidentale așa de repede? Știința antropologiei ne remarcă, că omul sălbatic ori cât l-am lua din pădurile Oceaniei și l-am aduce în mijlocul europenilor, nu se poate desvolta pe picior de egalitate cu un european, căci prin acest european a curs mult sânge prin vinele sale, de mii de ani a evoluat el, ca să se transforme din omul barbar, în minunatul european de azi, care și-a trimes emigranții până în America unde a purtat înainte progresul ome-nirei.

Răspunsul nu poate fi altul, decât că românul nu a putut avea în sângele său origina barbară, și că în el a plutit și încă plutește geniul rasei latine, că peste români numai viforul barbar a trecut și la primele raze solare românul s'a ridicat verde și maestos, ca și lanurile de grâu după o vajnică furtună. * * *

Observăm însă că această frumoasă civilizație românească, este numai apanajul orașelor, centrelor noastre mari, unde oamenii se bucură de libertate și binefacerile progresului civilizației, și că satele românești zac în cea mai neagră mizerie și ignoranță, că între țăranul de azi și țăranul de sub vechii noștri voievozi nu e mare deosebire.—Cauza ?

Ea nu poate fi decât în politicianismul nostru de azi.

Acest politicianism nu este decât o cursă de întrecere, a intereselor egoiste, personale, a intereselor sectariste, materiale, o goană după putere sub patronajul căreia se comit jafuri, nedreptăți, arbitrării, neavând alte ținte decât orgoliul și inavuțirea

clasei puternice de sus. Și în toată această meschină luptă joacă un foarte mare rol : *caracterul*.

* * *
Din cauza aestei lipse de *caracter*, interesele sociale, naționale, interesele generale de patrie sunt cu totul ignorate, abandonate și vedem că acele care nu se poate alipi de un *partid politic*, sunt acela care nu recurge la budget ca funcționar, cu greu își poate adapta un mijloc cinstit de existență liberă, căci comerțul și industria la noi joacă un rol inferior în viața particulară a acestui stat.—Acolo deci la țară unde popa, jandarmul, notarul și alții sunt trântorii stupului, locuitorii acestei țări zac impilați sub o tutelă mizerabilă a acestor funcționari rurali. — Lipsa de caracter a politicianilor români a lăsat în părăsire cultura la sate și aducerea ameliorărei traiului țăranului.

Lui i se cere numai dări, tributul de sânge, și tot felul de obligații, fără a i se da în schimb nimic, căci de totul beneficiază numai politicianul.

Ne trebuiesc caractere, ne trebuiesc oameni gospodari, mai puțin iluștri, mai puțin oratori de mare elocvență, mai puțin politici, pentru a se putea ocupa de cei 5—6 milioane de săteni, robi moderni.

Ne trebuie o viață practică, pozitivă, care să aducă eftinirea traiului, și înlesnirea procurării mijloacelor de existență, prin creiarea unei vieți industriale, comerciale și agricole, care să ducă țara la adevăratul *progres general*, ca să zicem ca și Enric al IV al Franței: „că atunci ne vom simți fericiți, când fiecare locuitor va avea la foc în oala sa o găină spre a se ospăta“.

E. de FEUCHTERSLEBEN

Spicuri filosofice.*Pasiuni — Afecțiuni — Energia — Imaginația*

(Urmare)

* La mijlocul vieții, -când caracterul s'a întărit, începe deprinderea. Ea ajunge la bătrânețe un izvor de plăcere și de forțe.

* Când cine va este nemulțumit de lume, este nemulțumit de sine însuși.

* Numai prin energie își păstrează omul individualitatea sa față de influențele externe și ea e căpătată prin *cultura intelectuală*.

* Nu avem puterea de a crea în noi dispozițiuni, dar să ne folosim de acelea cari ne manifestă în sufletul nostru.

* Defectele celor dintâi ani se exercită până la vârsta cea mai înaintată, tot așa și cu bunele însușiri căpătate din vreme.

* Fericit acela care ar putea să unească imboldul și avântul tinereții, cu maturitatea vârstei virile.

* Nu există mulțumire curată fără o cauză personală.

* Dar cum să voim, când tocmai puterea de voință ne lipsește? Dacă ceia ce vă lipsește sunteți voi înși-vă ce pot să vă poruncesc, dacă nu să fiți voi înși-vă. (Voința e personalitatea noastră).

* Sunt două lucruri de căpetenie în viață, *metoda* și *activitatea*. Una fără alta nu au valoare.

* Orice mișcări vin pe neașteptate, aruncă neorânduiala în respirație, în circulație, în mistuire. (Nu tot așa și într'o societate când ne surprinde evenimentele?)

* Curajul moral este cea dintâi condițiune a sănătății trupesti.

* Patimile pot să devină un leac mântuitor când știm să le întrebuițăm cu chibzuință.

* Intre inchipuire și pasiune se află cele mai strânse inchipuiri.

* Una din părțile cele mai însemnate ale sănătății morale este de a ști cum să cărmuim *imaginația*.

* Este în interesul sănătății sufletești, să dăm o îndrumare potrivită *inchipuirii*, și din acest punct de vedere, artele pot avea cea mai binefăcătoare înrăurire asupra vieții noastre.

* Caracterul este chipul obișnuit de a simți și de a voi.

* Viața intelectuală are drept hrană: *gândurile*; drept aer vital: *sentimentele*; drept exerciții de forță: actele de *voință*.

* Dacă în *domeniul spiritului* admitem o scară, avem la dreapta jos *imaginația*, apoi *voința* și mai apoi *rațiunea*. Aceasta e orânduirea în care se dezvoltă facultățile în timpul vieții noastre, *copilul: visează; adolescentul: dorește; omul: cugetă*.

* Natura începe prin *imaginație*, ea este un pod care leagă lumea fizică de cea intelectuală.

* *Imaginația* este o putere miraculoasă, schimbătoare, nepipăită, pe care nu se știe cu siguranță dacă se atribue sufletului sau corpului, dacă noi o cărmuim sau dacă ea ne căr-

muește, cea ce face să servească de mijlocitoare acțiunii morale, asupra fizicului. Ea este hrana, agentul, forța motrice a tuturor membrelor izolate ale organismului intelectual. Fără ea, toate imaginile sunt întunecate, ideile mute și sărace, sentimentele vulgare și animalice. Este mama viselor, a poeziei, fără poezie nimic superior. Ea își are tărâmul în afară de lumea reală. De exercițiul regulat sau dezordonat al acestei caprițioase facultăți, atarnă fericirea și nefericirea vieții omenești.

Sentimentul și imaginația alcătuiesc aceeași facultate considerată după cum este pasivă sau în plină lucrare. În orice caz imaginația este *activă*, iar sentimentul e *pasiv*.

A prezenta lumii *partea simțitoare* a ființei noastre, înseamnă a descoperi pieptul dinaintea sabiei dușmanului.

A împotrivi acțiunii cauzelor din afară o *imaginație activă*; înseamnă a te înarma și apăra.

Politica internă.

Colaborarea în agonie,

Am fost cei din urmă cari am salutat colaborarea cu conservatorii. După cum am fost cei din urmă hotărâți să suportăm cartelul cu liberalii. Amestecăturile sunt și ele bune câte odată, dar trebuie alese bine culorile. Din galben cu albastru iasă un plăcut verde, dar albu cu negru dă ceva murdar, astfel că ori cât de meșter ar fi maestrul calitățile inexorabile ale spectrului solar nu pot fi învinse. Un radical trăește bine cu un democrat fie acesta chiar ultra democrat (socialist de exemplu) și experiența dă rezultate în Franța.

Un conservator chiar mai puțin retrograd o duce bine cu naționaliști exclusiviști și chiar cu reacționari cei mai stupizi (experiența se face în Rusia), dar în toate trebuie să se observe scara normală pe care a fixat D-zeu lucrurile.

Cum să trăiască bine doi oameni cari până eri se făceau pungași? Chiar dacă lumea și-ar impune rezerva de

a nu-i fluera, dragostea tot nu poate dura. Cum să poate face ordine într'o armată cu 3—4 pretendenți la șefie mai sporind numărul pretendenților cu încă unul.

Și dacă vom pune discuția pe idei, nu numai pe persoane, chestiunea va deveni mai deficilă.

Așa și colaborarea noastră. Din două partide care mergeau cum mergeau, să faci unul care să aibă „câte capete: atâtea păreri“ și cu asemenea monstruzitate de organizație politică să conducă o Țară! Cine nu a văzut de la început în colaborare o absurditate.

Ea s'a ținut numai prin forța înprejurărilor, forța care încetând va înceta și colaborarea.

Dacă nu-ți stă bine cu o haină întregă, dar cum o să te prindă una cărpită.

Și vorba românului: „decât să oste-nești în căruță, mai bine pe jos“.

YORITOMO TASHI

Energismul.

(Urmare)

* Este neîndoios lucru că debilitatea corporală este adesea însoțită de o voință lăngedă, în timp ce entuziasmul moral, izvorul tuturor marilor întreprinderi, coincide aproape cu momentele în cari perfectă noastră sănătate ne permite să privim în față, fără să ne pese de orice, efortul cu certitudine de reușit.

* Este rău de a lăsa să meargă gândirea înainte de a dormi, căci ea ne va readuce totdeauna la un punct foarte viu de ocupațiuni care ne au năvălit în timpul zilei.

* În toate timpurile forța fu prețuită egală cu virtutea.

* Chiar când prima mișcare este laudabilă prin sursa ei, trebuie încă să ne gândim lung înainte de a o executa.

Aceasta va fi dela început mijlocul de a ne pune în gardă contra sensibilității exagerate, care poate să ne sfătuiască la un act, pe care rațiunea rece, îl va desaproba.

* Toate pasiunile inferioare, sunt produsele unui „relache“ al Energiei.

* Zorul către bucurii imediate, se obțin foarte adesea cu prețul viitoarelor suferințe.

* *Voința* se câștigă prin practica a mii de mici virtuți, care contribuie peste tot a înfrumuseța existența, atențiunea, amabilitatea, exactitudinea, promptitudinea, reflecțiunea, hazul consecvența, etc.

* Forța sentimentelor necanalizate, când ele nu pot să se reverse în regiunile înalte ale naturei noastre, se

răspândesc în părțile joșnice ale animalității noastre.

* Lenea are o teribilă repercusiune asupra corpului, în sensul că ea tinde a slăbi sănătatea, atrofiind voința.

* Tăcerea este elementul în care se formează marile lucruri.

* A învăța să pui grația în totul, este secretul de a te face plăcut pentru mult timp.

* Dacă viața vă oferă roze, să știți să apreciați la soțiile voastre parfumul lor delicat; dacă din contră, ele nu vă dă de cât ghimpi, trebuie să luați în voi energia de a nu-i arunca.

* Nu iubesc pe acei cari se vaită peste tot, dându-se ca victime ale soartei.

* Sunt suflete pe cari lupta le descurajează pentru că ele nu se simt în stare de a birui.

* Socotiți aceasta, că energia reprezintă miile de mici privațiuni pe care un om sărac a trebuit să și le impue, pentru a aduna valoarea unui mare lot pe care o cere proprietarul.

* Succesul nu se arată nici odată celor slabi, decât în o depărtată strălucire.

* Acei cari sunt dotați cu o voință debilă, găsesc rău în ei energia de unde nasc calitățile indispensabile aceluia care voesc să reușească.

Ei se lasă abătuți dela primul eșec și sunt incapabili de acea perseverență care pune omul plin de dorința reușitei, a tenta de douăzeci de ori la aceeași antrepriză, dacă el a constatat că insuccesele sale precedente

au fost cauzate de rațiuni, ce el crede în puterea sa, să le respingă.

* Atârnă de oricine, să placă, prin erudițiunea sa, prin urbanitatea manierelor sale, prin amabilul său haz și prin interesul conversațiunii sale.

Ceeace cere foarte simplu, o voință continuă, a cărui obișnuință face din aceste calități dobândite, veritabile daruri naturale.

* Oare care lucru încă este necesar, pentru a aduce la îndeplinire o operă:

Credința în sine însuși, și în lucrul întreprins.

* O credință îndoelnică nu va obține nici odată fericirea concluziunii operată.

* O credință sinceră, acompaniată de o dorință arzătoare, va da forța a săvârși strălucit întreprinderile cele mai îndrăznețe și mai fericite.

* Când voi voți adânc un lucru, sculați-vă și luați drumul ce vă conduce; dacă voi nu l-ați găsit prin el însuși, veți întâlni sigur mijlocul de a-l obține.

* Prezența de spirit, statornicia, îndrăzneala, credința, toate aceste fiice ale Energiei, nu locuiesc de loc în acei cari se plâng de reaua soartă,

și aceasta pentru că ei au lăsat în mod mizerabil de a le scăpa gloria și norocul lor.

* Mânia trebuie să fie peste tot evitată pentru cei ce voesc să reușească.

Este nedrept de a crede că violența este un semn de putere sufletească.

Trebuie mai multă energie și adevărat curaj pentru a suporta alungările de limbaj ale interlocutorului, de cât pentru a-i răspunde cu furie, împărștiind astfel forța de care trebuie să avem grije pentru a face față unei dificultăți.

* Mânia ca o apă clototitoare care finește totdeauna prin a depăși limitele și prima lasă să se reverse în afară secretele pe cari sufletul trebuie să le conțină, orbesc creierul, făcând improprie meditațiunea.

* Mânia este arma celor slabi; pentru că cel ce vrea să reușească trebuie să lase să intre în inima sa destulă energie pentru a desprețui faptul de a lăsa să se altereze forța sa prin mișcări irezistibile, mai demne de o creatură de instinct, decât de un cucuritor al Vieții.

(va urma).

Mihail Drăgănescu.

Felurite

Mulți bani mai mănâncă și „Cadri-laterul“. Ne-a costat o jumătate de miliard și atâtea vieți omenești până să-l luăm.

Acum altă jumătate de miliard să-l îmbunătățim.

Dar pentru biata Țară românească care și-a pierdut ultima speranță națională în izbânda „armatei de operațiune“, — pentru biata Țară româ-

nească mult răbdătoare ce îmbunătățiri se vor face?

N'ar fi fost mai bine ca „miliardul“ să-l cheltuim pentru nevoile noastre să mai fi cruțat pentru sudoarea țărânului și paraua săracului, decât să ne strângem pe noi de gât, dând tot ce avem pe o otreapă bulgărească?

* * *

Până acum n'am văzut nici o pedeapsă pentru hoțiile din „armata de operațiuni“, în schimb hoții pun la cale pedepse pentru denunțatori!

* * *

„Facla“ socialistă apare zilnic. O altă ediție politică pentru „Adevărul“ cu o mai puțină față takistă însă: dirijează d. N. D. Cocea ginerile d-lui C. Mille. Lucru de mirare și de sigur nu va ține până la sfârșit. Sfântul duh de la Tatăl și fiul porcede.

* * *

Holera e pe ducă. Doamne! Doamne! de s'ar duce cu ea și doctorii!

* * *

„Liberalul“ oficiosul partidului liberal-național din Craiova a apărut în două Sâmbete consecutive: minune.

De sigur e plătit de d. Iancu Pleșea spre a insulta pe d. Oromulu. Când se va găsi cineva să-i răspundă va amuți din nou.

* * *

Și d. Filipescu pleacă în cadrilater. Să rămâie acolo!

* * *

Palatul justiției din Craiova e închis de 2 luni, cinematografele funcționează mai bine ca totdeauna și sunt nelipsite de asistența poliției și a întreg aparatului doftoresc.

Doar nu era să rămână oamenii fără distracție din cauza holerei!

RENE DESCARTES

Rațiunea și Adevărul

* Diversitatea opiniilor noastre, nu provine din aceea că unii sunt mai inteligenți decât alții, ci din faptul că conducem cugetarea pe căi diferite și nu ținem seama de aceleași lucruri.

Căci nu este de ajuns a avea rațiune, principalul este de a ne sluji bine de ea.

* Aceia cari au raționamentul foarte puternic și care își orânduiesc bine ideile pentru a le exprima în mod clar și inteligibil, pot totdeauna să convingă chiar dacă vorbesc foarte rău și n'au învățat retorica nici-o dată; iar acei cari sunt bogați de idei și simțimânte, și care știu a le exprima cu multă dulceață, pot fi poeți destul de buni, cu toate că n'au învățat poetică nici-o dată.

* Edificiile întreprinse și isprăvite de un singur arhitect, de obicei sunt mai frumoase și mai bine aranjate decât acele la cari mai mulți au contribuit să le ridice.

* Cunoștințele strânse și unite la un loc de diferiți oameni, nu sunt așa de apropiate de adevăr ca raționamentele simple pe care le face oricare om cu bun simț, privitor la tot ceea ce se prezintă.

* Hotărârea de a îndepărta toate opiniile la care am ținut, nu este un exemplu pe care fiecare trebuie să-l urmeze. Există două feluri de spirite cari nu se pot împăca cu această procedură și anume: Sunt unii cari, crezându-se mai capabili de cum sunt într'adevăr, își dau părerea numai de-

cât și n'au destulă răbdare ca să pună rânduială în cugetările lor: acești oameni dacă vre-o dată vor încerca să îndoiască de adevărul principiilor primite și dacă se vor îndrepta de drumul obișnuit, cu greu vor mai putea să găsească drumul drept și vor rămâne rătăciți toată viața lor.

* Sunt unii cari au atâta pricepere sau modestie, pentru a vedea că ei sunt mai puțin în stare de a distruge adevărul de neadevăr, decât alții, dela cari ar avea de învățat; ei vor face mai bine dacă vor urma opiniile acestora decât să încerce ei altele mai bune.

* Auzind la școală că nimeni n'ar putea să-și imagineze ceva straniu și de necrezut care să nu fi fost spus de vreunul din filosofi; observând în călătoria mea că pe acei cari judecă altfel decât noi nu trebuie să-i tratăm de barbari sau sălbateci, căci aceia de multe ori întrebunțează judecata lor tot așa de bine și câte odată chiar mai bine decât noi; și apoi judecând, că acelaș om, acelaș spirit dacă dacă este crescut de mic printre francezi sau printre nemți va deveni cu totul altul, decât dacă ar fi fost crescut între chinezi sau între canibali; și cum chiar în moda hainelor noastre ne pare ridicul un lucru care ne plăcea înainte cu zece ani, urmează dar că *obiceiul* și *exemplul* ne conduc mai ușor decât vreo cunoștință, oricât de sigură ar fi ea.

(*Mediul* întrevăvăzut din anul 1637 de Descartes).

(*Clasificație. Răbdare. Descernământ*).

* Primul precept era de a nu primi un lucru ca adevărat până ce nu mă încredințam, în modul cel mai evident că așa e, — adică, să cânt a înlătura *graba* și *prejudecata* și să nu primesc nici o cunoștință nouă până ce nu voi recunoaște că se prezintă așa de clar și de distinct spiritului meu, încât nici odată să nu stăm la îndoială asupra adevărului ei.

Al doilea precept era de a împărți fiecare cestiune în atâtea părți, câte se vor putea, și de a examina fiecare parte deosebit.

Al treilea: să-mi înșir toate gândurile într'o anumită ordine, anume, începând cu cele mai simple și mai ușoare de priceput, pentru a ajunge la judecări din ce în ce mai grele, și să caut să așez la ordine, chiar acele judecări cari nu se deduc una din alta.

Și ultimul: de a face mereu câte o numărătoare complectă și câte un rezumat din toate cunoștințele la un loc pentru a fi sigur că nu se simte nimic.

Acele lungi lanțuri de judecări simple și ușoare, prin cari geometrii ajung la cele mai grele demonstrațiuni, m'au ajutat să-mi formez părerea că toate cunoștințele omenești decurg una din alta în acelaș chip și dacă nu voi lua ceia ce e falș drept adevărat și voi observa totdeauna ordinea care le face să se deducă una din alta, nu va mai exista nici un adevăr așa de îndepărtat ca să nu ajungem până la el nimic așa de ascuns ca să nu-l putem descoperi.